

Farsta 25 maj 2026

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Vår referens: karolina.celinska@dhr.se

Remissyttrande avseende Betänkandet *710 miljoner skäl till reformer!* SOU 2026:2

DHR är en idéburen demokratisk organisation för och av personer med nedsatt rörelseförmåga. Genom att skapa opinion och påverka de politiska besluten arbetar vi för ett öppet Sverige, där personer med nedsatt rörelseförmåga inte blir utestängda. Utgångspunkterna i vårt arbete är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och hållbarhetsmålen i agenda 2030. Det är utifrån dessa perspektiv vi framför våra synpunkter på utredningen.

Sammanfattning

DHR, Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet, har tagit del av utredningen SOU 2026:2 och välkomnar att valsedelssystemet ses över samt att frågor om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning lyfts fram som en central del av uppdraget. DHR vill samtidigt framhålla att dagens valsedelssystem innebär betydande hinder för personer med nedsatt rörelseförmåga, inte minst vad gäller fysisk tillgänglighet, användbarhet och möjligheten att rösta självständigt och med bibehållen valhemlighet.

Bakgrund och övergripande syn

Utredningen visar att nuvarande valsedelssystem är komplext och svåröverskådligt för många väljare. I vallokalerna förekommer ofta ett stort antal valsedlar, vilket gör det svårt att orientera sig. Detta problem förstärks ytterligare för personer med nedsatt rörelseförmåga, som kan ha svårt att nå alla valsedlar i valsedelställen samt att hantera dem på ett praktiskt sätt.

Valsedlarna är små, tunna och har liten text, vilket gör dem svåra att greppa, särskilja och använda. Vidare innebär systemet att väljaren först ska välja en valsedel i ett avskärmat utrymme och därefter förflytta sig till ett valbås för att stoppa den i kuvertet. Denna förflyttning är i praktiken problematisk för personer med nedsatt rörelseförmåga och kan leda till att väljaren behöver hjälp av andra, vilket i sin tur riskerar att valhemligheten inte kan upprätthållas.

DHR vill särskilt betona att ett vals-system där väljare tvingas ta hjälp av andra för att kunna genomföra sin röstning inte uppfyller kraven på fria och hemliga val. Möjligheten att rösta självständigt är en grundläggande demokratisk rättighet.

Bedömning av utredningens förslag

DHR ser positivt på flera av de reformer som föreslås i utredningen. Förslaget att minska antalet valsedlar i vallokalerna kan bidra till att göra röstningen mer överskådlig och minska köbildning, vilket kan förbättra tillgängligheten för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Även förslaget att låta valadministrationen ta ett samlat ansvar för distributionen av valsedlar är i grunden positivt, då det kan bidra till ökad likvärdighet mellan väljare och minska beroendet av partiernas eget arbete med att tillhandahålla valsedlar.

Samtidigt konstaterar DHR att utredningen inte i tillräcklig utsträckning säkerställer att tillgängligheten förbättras i praktiken. De föreslagna reformerna innehåller inte tillräckligt konkreta krav på hur valsedelställ, valsedlarnas placering eller vallokalernas utformning ska anpassas för att vara tillgängliga för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Brister ur ett tillgänglighetsperspektiv

DHR vill lyfta att dagens system innebär flera konkreta hinder. Personer som använder rullstol, rullator eller kryckor kan ha svårt att nå alla valsedlar i ställen. Själva hanteringen av valsedlar, som är små och tunna, kan vara svår för personer med nedsatt handfunktion. Möjligheten att personrösta gör det ytterligare svårt då kryssrutorna är så små och har man nedsatt handfunktion finns svårigheter att få krysset på sätt som gör valet godkänt. Vidare innebär momentet att ta en valsedel och därefter förflytta sig till valbåset särskilda svårigheter.

Ett särskilt allvarligt problem är att valhemligheten riskerar att röjas när väljare behöver hjälp av andra för att genomföra röstningen. Detta innebär att principen om fria och hemliga val inte kan upprätthållas fullt ut för alla väljare.

DHR anser därför att nuvarande system inte uppfyller kravet på likvärdiga villkor.

Huvudsakliga krav från DHR

DHR vill understryka att tillgänglighet inte får behandlas som en kompletterande fråga utan måste vara en integrerad och obligatorisk del av valsystemets utformning. Alla väljare ska ha möjlighet att ta del av samtliga valsedlar, göra sitt val och genomföra röstningen utan att behöva ta hjälp av andra.

DHR anser att tydliga krav bör införas på den fysiska utformningen av valsedelställ och på placeringen av valsedlar så att dessa är tillgängliga för personer som använder rullstol, rullator eller kryckor. Vidare bör valsedlarnas utformning förbättras genom större format, tydligare typografi och material som är lättare att hantera och fylla i.

DHR framhåller även behovet av att fortsatt utreda alternativa valsystem, såsom gemensamma eller neutrala valsedlar. Sådana system kan minska de fysiska momenten i röstningsförfarandet och därmed skapa bättre förutsättningar för personer med nedsatt rörelseförmåga att rösta självständigt.

Avslutande synpunkter

DHR välkomnar ambitionen att reformera valsedelsystemet men konstaterar att de föreslagna åtgärderna inte fullt ut säkerställer tillgänglighet och likvärdiga villkor. För att uppnå detta krävs att tillgänglighetskrav tydliggörs och görs bindande samt att systemet utformas med utgångspunkt i att alla väljare ska kunna delta på lika villkor.

Avslutningsvis vill DHR betona att tillgänglighet i valsystemet är en grundläggande demokratifråga. Ett valsystem som inte är tillgängligt riskerar att utestänga delar av befolkningen från det politiska deltagandet. Det är därför avgörande att framtida reformer utformas så att alla medborgare, oavsett funktionsförmåga, kan rösta självständigt, med bevarad valhemlighet och på lika villkor.

Beslut om detta yttrande har tagits av förbundsordförande Åsa Strahlemo. Yttrandet har beretts av rättighetspolitisk samordnare Karolina Celinska.

DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet

Vänliga hälsningar

Åsa Strahlemo
förbundsordförande

Karolina Celinska
rättighetspolitisk samordnare